

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 58

Maribor, torek 11. marca 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Hindenburg proti razpustu parlamenta

NOTRANJE - POLITIČNA KRIZA V NEMČIJI NA VRHUNCU. — DRŽAVNI PREDSEDNIK PROTI OKTROIRANJU YOUNGOVE IN POLJSKE LIKVIDACIJSKE POGODBE.

BERLIN, 11. marca. Notranje-politična kriza, ki je nastala radi parlamentarne krize, se je v zadnjih 48 urah tako poostri, da že skoro ni več izhoda. Odpor proti sprejemu Youngove pogodbe in likvidacijske pogodbe s Poljsko je zavzel že tako velik obseg, da na sprejem obeh pogodb sploh ni več misliti. Vsi dosedanji napori vlade, da bi dosegla med parlamentarnimi strankami sporazum, so ostali brez uspeha.

Prvotno se je domnevalo, da bo iskala državna vlada izhod iz krize z razpustom parlamenta in razpisom novih volitev, prišlo pa je drugače. Včeraj se je pozno zvečer razširila v politično dobro informiranih krogih vest, da je ta poizkus zadel na najodločnejši odpor držav-

nega predsednika Hindenburga. Državni kancelar Müller je snoči pojasnil državnemu predsedniku politični položaj. Pri tej priliki se je razpravljalo tudi o tem, kako naj bi se kriza rešila. Državni predsednik je predlog državne vlade, da naj parlament razpusti ter Youngov načrt in likvidacijsko pogodbo s Poljsko ratificira osebno na podlagi ustavnega pooblastila, energično odklonil.

Po poročilih, ki krožijo v parlamentu, je Hindenburg baje izjavil, da raje odstopi kot predsednik države, kakor da bi prevzel proti volji nemškega naroda odgovornost za usodne zakone, kakor sta Youngov načrt in likvidacijska pogodba s Poljsko.

Zaključek Masarykovih slavnosti

PRAGA, 11. marca. Sinoči so bile zaključene svečanosti prilikom 80letnice predsednika češkoslovaške republike g. T. G. Masaryka. Češkoslovaški narod in kulturno inozemstvo je na najlepši način manifestiralo tekom proslave simpatije za prvega predsednika češkoslovaške republike. Naši delegaciji je bila v Pragi posvečena povsod najlepša pažnja. Na svečanem kosilu pri našem poslaniku v Pragi g. Angjelinoviču sta bila med drugimi prisotna češkoslovaški zunanji minister g. dr. Beneš in kancler predsednik republike g. dr. Šamal. Za časa velikega sprejema v rumunskem poslaništvu je bil posebno zapažen razgovor, ki ga je imel minister pravde dr. Srškić z zunanjim ministrom dr. Benešem. Na svečanem kosilu, ki ga je priredil zunanji minister dr. Beneš v španski dvorani Hradčanov, je bila dodeljena našim delegatom in njihovim gospem velika pozornost. Na intimnem kosilu pri predsedniku češko slovaške republike Masaryku je spremljal Masaryk k mizi gospe ministra dr. Srškića, ki je sedela med kosilom na desni strani g. Masaryka, medtem ko je na levi strani sedela ga. francoskega poslanika v Pragi Rouxa. Pri kosilu je predsednik Masaryk poklo-

nil službenim delegatom naše kraljevine svojo fotografijo. Naši delegati bodo v Pragi napravili še nekoliko obiskov ter se nato vrnili v Beograd. Praški novinarski krogi so posetili posebno pažnjo šefu centralnega presburoja g. Milanu Marianoviču. Včeraj popoldan je tukajšnji odbor Male antante tiska priredil kosilo na čast g. Marianoviču v klubu inozemskega tiska.

Dva slovenska geometra ranjena v Strumici

BEOGRAD, 11. marca. Pri bombnem atentatu v Strumici sta bila težko ranjena tudi dva slovenska geometra, ki sta se slučajno nahajala v kavarni »Ujedinjenje«. Sta to geometra Bogomil Vrtnik iz Maribora in Franc Kovačič iz Podrožnika. Oba sta dobila značne poškodbe na hrbtu in so ju morali v bolnici v Stipu operirati.

Naraščanje brezposelnosti v Angliji

LONDON, 11. marca. Na včerajšnji seji spodnje zbornice je Lloyd George silno ostro kritiziral sedanji režim na Angleškem ter je naglašal, da je znašalo število brezposelnih, ko je prišla delav-

sebe in vseh ostalih.

Novinarstvo ima velik pomen za politiko, zlasti za politiko demokratsko in republikansko. Brez žurnalistike politika ni mogoča. Zato pa ima žurnalistika tudi veliko odgovornost in je politična vzgojiteljica mas.

V spoštovanju dela naših prednikov iščimo lastno pot prave svobode in razvoja. Napredek je mogoč samo v pravilni zvezi s tradicijo.

S prevratom in zakonskimi reformami smo dosegli mnoge in znatne gospodarske in kritične uspehe. Ako pridajo slabša leta, ne izgubimo potrpljenja, ampak naj nas samo podžigajo k poglobitvi mišljenja, k izpopolnitvi državne uprave, k izgradnji samopomoči. Z mirom in zaupanjem gledam v nadaljni razvoj. Popravimo, kar je slabo, in ustvarjamo nove dobrine.

ska vlada na krmilo, 1.100.000, sedaj pa je naraslo že na 1.539.000. Govornik je izjavil, da je sedaj prišel čas, ko bo treba ves kompleks vprašanj temeljito in resno preštudirati

Opera »Kraljevič Marko«

DUBROVNIK, 11. marca. Poljski skladatelj Rogovski, mojster svetovnega slovesa, ki živi že delj časa v Dubrovniku, je dokončal novo opero pod imenom »Kraljevič Marko«. Libreto za opero je napisal Kutuzov. Komponist je prejel doslej že šest ponudb največjih svetovnih opernih gledališč, da bi jim prepustil izvajanje opere.

Nov vlom v Limbušu.

Nocoj ponoči je bilo vlomljeno v mesnico mesarja in gostilničarja g. Julija Robiča v Limbušu. Na lice mesija je odšla zjutraj, ko je prišla iz Limbuša telefonska vest o dogodku, orožniška patrulja iz Studencev, šel pa je tudi detektiv Grobin s policijskim psom. Podrobnosti o škodi, o načinu vloma in storilcih še niso znane.

Ne spametujte se.

Vkljub temu, da je časopisje tekom zadnjih tednov prineslo celo vrsto poročil, kako so razne čestitke boginje Venerne izkoristile lahkovernost »ljubezni« žejnih moških in jih olajšale za lepe tisočake, se možakarji še niso spametovali. Tako je bila nocoj ponoči zopet aretirana Magdalena S., stara 50 let, ki je osumljena, da je nekega gostilničarja pri popivanju v privatni hiši okradla za krog 2000 Din. Tudi je bila sinoči aretirana 26letna Alojzija P., ki je v noči na 10. tm. v nekem prenočišču ukradla moškemu, katerega je zvalila, 300 Din in potem izginila. Povrh se je izkazalo, da Alojzijo zasleduje tudi celjsko sodišče radi tatvine. Oddana je sodišču. — Radi potepuštva in vlačuganja pa je bila tudi sinoči aretirana Julijana G. in oddana v bolnico.

Razne nezgode.

V Prešernovi ulici si je vsled padca natrl levo nogo 16letni Polde Butolen. Reševalni oddelek ga je odpremil v domačo oskrbo. — V bolnico so pripeljali 11-letnega Franca Haringa iz Selnice ob Muri. Pri preveč živahnem igranju je deček padel tako nesrečno, da si je zlomil levo roko.

Jožefova ura,

ki je bila že ponovno kamen spodtike je začela skrbeti tudi za zabavo. Davi ob pol šestih je kazala deset (ali zvečer ali dopoldne, to je njena stvar!), a odbila je — dvanajsto uro... Ker v Studencih še nimamo električnih ur, je Jožefova ura naš edini časomer, ki pa prevzira s svojimi muhami slepa in gluha! — Ker se te posebnosti prav pogosto dogajajo, bi pač bilo dobro, da se tej stolpni zmedi posveti primerna pazljivost.

Jožefov prater

se je včeraj popoldne že živahno razgibal. Pri številnih vrtiljakih, zlasti pri električnem, je bila visoka frekvenca službe prostih Dulcinaj in Janezov. Tudi gugalnice so bile v funkciji, a brzofotografji so imeli polne roke dela. Z ozirrom na lepo vreme se obetajo za Jožefovo kaj ugodne perspektive.

10.000 brzozavnihi čestitki

je prejel prezident ČSR Masaryk do 6. tm. Izven tega je prejel nešteto daril. Ravnatelj nekega cirkusa mu je poklonil kot darilo živega leva.

O potrebah in nalogah naroda in države

je prezident Masaryk pri sprejemu zastopnikov češkoslovaškega parlamenta in vlade na staroslavni Hradčanah dne 7. tm. spregovoril znamenite, zgodovinske besede, ki zaslužijo, da jih v kratkem izvlečku spoznajo tudi naši bralci, ker vsebuje Makarykovo ideologijo glede prave poti k svobodi in razvoju ter o poslanstvu in nalogah naroda.

Demokracija — je dejal med drugim — je za mene diskusija in obenem kompromis. Sem in ostanem proti političnemu absolutizmu in upam, da se homo sčasoma vsi otresli absolutističnih navad, v katerih smo bili vzgojeni. Demokracija ni samo parlamentarna in volilna tehnika, ampak vzajemno izpopolnjevanje svobode in njena ustavna obramba. Demokracija pa ne sme nikdar preiti v demagogijo in biti zamenjana z anarhijo. Demokracija je ljudska vlada, ni pa vlada brez poslušnosti in brez kazni. Vladar, parlament in vlada so vršilci državne moči, koje edini vir je narod. Države se najsigurneje vzdržujejo s pravičnostjo.

V splošni krizi Evrope nas čakajo važne gospodarske in kulturne naloge, ki so med seboj v tesni zvezi. Prav je, ako posamezne stranke iznašajo svoje gospodarske zahteve, toda baš tu je nujno potreben kompromis. Vprašanje brezposelnosti in stanovanjsko vprašanje ste važni socialni vprašanja, ki zahtevate vzajemnost države in naroda. Vprašanje izboljšanja cest in komunikacij sploh je važno gospodarsko vprašanje.

Vedno bolj prodira potreba kulturne politike: izdatnejše podpiranje znanstvenih zavodov je važno tudi z gospodarskih vidikov. To velja zlasti za kemijo in fiziko, za industrijo in kmetijstvo velepomembni veda. Obe ti gospodarski panogi ne bota vzdržali svetovne konkurence, ako jima ne zasiguramo znanstvene podlage.

Reforma šolstva in vzgoje je nujna naša naloga. Predvsem v smeri povzdige splošne morale. Tu ne zadošča samo oficijelno delovanje države in njenih organov. Sodelovati morajo starši, družine, učitelji, duhovščina. Ako se cerkveni krogi pritožujejo nad žalostnimi npravnimi prilikami, si moramo staviti vprašanje: ali so našli primeren način, da pribore verstvu potrebno avtoriteto? Tudi umetnost v vseh oblikah mora imeti v demokratični državi svoje vzgojno poslanstvo.

Higijena mora postati sestavni del dela za splošno osebno in narodno kulturo, mreža socialno-zdravstvenih zavodov mora prepresti državo, javna uprava mora tu korakati sporedno in enotno z prostovoljnimi organizacijami, opirajoč se vedno na znanstvena izkustva medicine in socialnih ved.

Definitivna rešitev manjšinskega problema je nujna v interesu kulture in gospodarstva. Jezikovno in narodnostno vprašanje ni za državo vprašanje prestiža, ampak vprašanje upravne potrebe in praktičnosti.

V zunanji politiki imamo svojo začrtano smer: gospodarsko in kulturno zbliznanje med narodi, delo za mir, ki ga za našo konsolidacijo nujno potrebujemo. Ne sledimo utopijam, zato posvečamo skrb izpopolnitvi armade. Nimamo agresivnih namenov, hočemo pa biti pripravljeni na obrambo države. V tem smislu sklepamo mednarodne pogodbe. Mala antanta služi defenzivi. Ni v nasprotju z našo miroljubno politiko, ko imamo tesne prijateljske stike z zavezniki izza svetovne vojne. Skupno z ostalimi slovanskimi državami delamo praktično slovansko politiko v okviru evropske politike.

Veličina naroda se ne meri samo po številkah, ampak tudi po kvaliteti. Toda tudi manjši narod mora danes v vsakem pogledu delati svetovno politiko. Mora pa imeti vodilno idejo in delati racionalno in pošteno politiko, pošteno do

Pred graditvijo pohorskih cest

DOLOČITEV TRASE SV. AREH—ŠMARTNO NA POHORJU. — GOSPODARSKI POMEN IN VPRAŠANJE FINANCIRANJA.

V soboto 8. tm. si je uradna komisija za določitev cestnih tras na Pohorju ogledala teren med Sv. Arehom in Šmartnom. Odšla je od Sv. Areha, odnosno od Ruške kočice krog 10. ure dopoldne, šla mimo Žigarta, Glaserjeve žage, Sv. Urše in Deške počitniške kolonije, kjer ji je Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine v Mariboru priredilo malo zakusko, in dospela krog 15. ure v Šmartno na Pohorju, kjer se je po kosilu v Korenovi gostilni sestavil uradni zapisnik. Komisiji so s strani zainteresiranih občin in ostalih lokalnih faktorjev prisostvovali: g. Ivan Kos, načelnik Okrajnega cestnega odbora v Slovenski Bistrici, g. dr. Pučnik, odbornik cestnega odbora, g. Ivan Valand, odbornik mestne občine Slovenska Bistrica, g. Ivan Topolič, župan občine Šmartno, g. Ivan Pfeifer, župan občine Bojtina, g. Franc Fric, zastopnik občine Frajham in g. Slavoj Dimnik iz Maribora kot tajnik Dečje počitniške kolonije. Do Šmartna pa so prišli komisiji nasproti tudi še gg. Jr. Schaubach, župan iz Slovenske Bistrice, veletrgovca Stieger za Autoklub in dr. Jagodič za kolonijo.

Pri svojem ogledu je komisija določila, da naj bi se pri gradnji te tretje pohorske ceste uporabila od Sv. Areha navzdol že v gradnji se nahajajoča, približno 2 km dolga privatna cesta, katero je l. 1926. pričel v imenu Tujskoprometne zveze v Rušah in v Šmartnem graditi g. Viktor Glaser, veleposestnik v Smolniku pri Rušah. Ta cesta ima samo 5—8% vzpona, sega od Arehovega križa do Žigart-Glaserjevega veleposestva in so na njej temeljna dela v glavnem že dovršena, manjka ji ponekod le še potrebna širina in zgrajeni tudi še niso jarki in prepusti. Njen potek je sledeč: Arehov križ, ki je stočišče obeh projektov, Ruše—Sv. Arh in Sv. Arh—Šmartno na Pohorju, južno pohorsko pobočje (takozvana Slivniška planina) proti jugozapadu in potem jugovzhodu, Glaserjeva motorna žaga in zahodna smer proti hiši veleposestnika Žigarta.

Trasa nove ceste pa bi se od tu dalje nadaljevala mimo Žigarta, preko gornjega izvirka Poljskavskega potoka, prešla na dolgo zapadno rebro občine Bojtina, ki poteka pod Sv. Uršo do Šmartnega, točneje do Bojničkove žage. Od te žage do vasi Šmartno na Pohorju pa

obstoja že slabša občinska, 2 km dolga cesta, ki sta jo zgradili občini Bojtina in Šmartno. Dala bi se v glavnem brez nadaljnjega uporabi za traso nove ceste, morala bi se pa temu primerno presnovovati. Ker znaša kota Sv. Arh—Urankarjevo približno 1100 m, kota Bojničkove žage pa 750 m, bi znašala tu dolžina nove ceste pri 8% vzponu približno 7.4 km, pri 9.5% vzponu 3.7 km. Ako bi se pa nad Bojničkovo žago poskalo za stik z omenjena slabša občinska cesta, potem bi bilo treba popolnoma na novo dograditi le še 3.3 km, tako, da bi vsa dolžina nove avtomobilske ceste od Sv. Areha do Šmartnega znašala približno 7.3 km. Od Šmartna do Slov. Bistrice pa itak že obstoja solidno zgrajena, le malo preveč zanemarijena, 9 km dolga okrajna cesta.

Cesta Sv. Arh—Šmartno—Slov. Bistrica bi bila enako važna iz gospodarskih kakor iz tujsko-prometnih vidikov. Gospodarsko bi zvezala na lesu bogato Pohorje s Ptujskim poljem, tujskoprometno bi pa bila izhodišče za turiste na Pohorje iz vsega juga in vzhoda, iz Zagreba preko Rogaške Slatine in Poljčan, iz Ljubljane preko Celja in iz Varaždana preko Čakovca in Ptuja. Ž njo bi se pritegnili na Pohorje posebno letoviščarji iz Rogaške Slatine. Za njeno graditev, bila bi občinska cesta prvega reda z izdatno subvencijo okraja in banovine, bi se odstopila vsa zemljišča brezplačno, istotako bi se po možnosti preskrbel brezplačno, če ne v celoti pa vsaj delno, tudi potrebni material. Okrajni cestni odbor v Slovenski Bistrici je obljubil vse sodelovanje in stavil na razpolago tudi svoto krog 300.000 Din, ki mu jo na zaostankih iz let 1923—1927 dolguje država.

Z banketom v Šmartnem je bilo proti večeru zaključeno trodnevno delo komisije in njeni člani so se razšli. Vse tri ceste bi bile dolge do 28 do 32 km, in sicer cesta Reka—Sv. Arh 12 do 15, cesta Ruše—Sv. Arh 9—10 in cesta Šmartno—Sv. Arh krog 7 km, gradbeni stroški pa bi pri brezplačnem odstopu zemljišča itd. znašali 6—8 milijonov dinarjev. Ta vsota z ozirom na velikanski gospodarski, tujsko-prometni in strateški pomen teh cest gotovo ni velika, zato bi bilo želeli, da bi banska uprava čimprej izdelala definitivne načrte in poskrbela tudi za kritje stroškov.

Srednjo Evropo ter so želi doslej v Nemčiji in na Dunaju nepopisne uspehe. Negro Revellers pojo vse, od sentimentalne religiozne pesmi do divjega foxa narodnih zamorskih melodij, humoristične popevke, umetne pesmi, najnovejše šlagerje. Revellersi znajo sijajno imitirati Jazz, njihov ritem je nedosegljiva specialiteta zamorcev. Za Maribor je ta prireditel pravcata bomba.

Razpored za pregled motornih vozil v letu 1930 v mariborskem okrožju.

11. marca 1930: Maribor, levi breg; 12. marca 1930: Maribor, levi breg in mesto (zamudniki); 14. marca 1930: Maribor, desni breg; vsakokrat ob 14.30 pred uradom predstojništva mestne policije; 13. marca Ptuj (ob 14. uri na sejmišču); 15. marca Celje, mesto (ob 8. uri med mestno garažo); 17. marca Murska Sobota (ob 13. uri pred hotelom Dobraj); 18. marca Marenberg (ob 15.15. uri na trgu pred sodiščem); 20. marca Ljutomer (ob 8.30. uri na trgu pred sreskim nač.) in Gornja Radgona (ob 14. uri pred kolodvorom); 21. marca Šmarje pri Jelšah (ob 16. uri pred sres. načelnikom); 22. marca Celje srez (ob 8. uri pred mestno garažo); 24. marca Prevalje (ob 15. uri 30 min. pred kolodvorom); 26. marca Konjice (v Mariboru pred uradom predstojništva mestne policije ob 14.30. uri); 27. marca Slovenjgradec (ob 15.45. uri na trgu pred sr. nač.); 28. marca Dolnja Lendava (ob 13. uri pred sr. nač.); 29. marca Gornji grad (ob 11. uri pred sr. nač.); 31. marca Ormož (ob 14. uri pred gostilno Rajh); 1. aprila 1930 Šoštanj (ob 9.30. uri pred občinskim uradom).

Mariborski in dnevni drobiž

NEGRO REVELLERS

ZAMORCI

IZ OBALE MISSISSIPIJA PRIDEJO!

Šestdesetletnico

slayi te dni g. Jože Čulek, učitelj v poklju v Središču ob Dravi. G. Čulek je bil skozi vse svoje življenje med našimi prvimi kulturnimi delavci in je danes neumorno delaven v tamošnjem Sokolu kot pevovodja. Še na mnoga leta!

Iz orožniške službe.

Za poveljnika mariborske orožniške čete dravskega orožniškega polka je imenovan orožniški kapetan I. r. Alija Djemidžič; za poveljnika murskosoboške orožniške čete orožniški major Josip Boič; za vršilca dolžnosti poveljnika pripravljalne šole dravskega orožniškega polka orožniški kapetan II. r. Milan Pešut.

Da se ne pozabi!

Pišejo na 1: Na zadnjem občnem zboru Udruženja rezervnih oficirja i ratnika je polagal komandant mesta, g. generalštabni brigadni general, vsem rezervnim oficirjem na srce, da naj posejajo narodno-kulturne prireditve in to baš z ozirom na naše obmejno mesto. Hvaležni smo bili g. generalu za ta opomin. Veselilo bi nas pa tudi, da bi ta opomin veljal tudi za naše aktivne oficirje, ki jih tako pogrešamo pri vseh prireditvah. Na koncertu ljubljanske Glasbene Matice je zastopal našo vojsko reci in piši — eden! In če bi pogledali v Veliko kavarno?

Kaj je potrebno na Trgu Kralja Petra?

Prejeli smo: Na Trgu Kralja Petra je gotovo največji promet in je trg tudi eden najlepših trgov v Mariboru. Tam se steka 5 glavnih cest in je vozovni, avtomobilski in osebni promet gotovo največji v Mariboru. Strašno pa je ob deževnem vremenu, ko treba prebroditi blato in vodo do avtobusne postaje sredi trga. Če je suho, pa se za vsakim motornim vozilom dvigajo oblaki prahu, ki onemogočajo osebni promet ter zakadijo in celo okolico v higijenskem pogledu ogrožajo. Na vsak način bi morala občina skrbeti, da bi se tako važna prometna točka tlakovala s kamnitimi kockami, da se tako enkrat za vselej odpravi eden glavnih nedostatkov v našem lepem — zadnji čas zopet precej blatnem, odnosno prašnem mestu.

Čujemo tudi deloma prav upravičeno kritiko, zakaj je mestna občina postavila na Glavnem trgu električno uro skoro tik pod uro magistratnega stolpa. Takšna ura bi bila gotovo bolj potrebna na Trgu Kralja Petra, kjer ni v bližini nobene javne ure, kjer je pa avtobusna postaja za 5 strani.

Tudi bi bila nujno potrebna avtopostajna hišica s streho in električno razsvetljavo. Sredi trga pri črpalci bencina je za to primeren prostor. Treba je na zgradbo čim prej misliti!

Nov uspeh g. Zagorskega.

G. Franc Zagorski, posredovalec v Mariboru, ima zaznamovati te dni zopet nov uspeh. Tudi višje deželno sodišče v Ljubljani je zavrnilo njegovo pritožbo zoper sklep okrožnega sodišča v Mariboru, s katerim je bil odgovorni urednik našega dnevnika na njegovo tožbo radi članka »Konec zanimive tiskovne pravde«, oproščen. G. Zagorski je propadel dosedaj še z vsemi tožbami, ki jih je vložil proti našemu listu. Tudi svojevrsten rekord in uspeh!

Zanimivo predavanje.

Jutri, ob 5.30 bo v mestni posvetovalnici prof. Franc Baš nadaljeval svoje predavanje o razvoju mestne uprave mariborske in mestnih mej po srednjem veku do danes.

Otroški voziček — na drevesu!

Kakor znano, imajo potniški avtobusi na stregah prostor za potniško prtljago. Te dni se je zgodilo, da so naložili med drugim tudi popolnoma nov otroški voziček. Ko so prispeli na cilj, ni bilo vozička nikjer... Takoišnje poizvedbe so imele pozitiven uspeh: Pogrešano »prtljago« so našli v vejah nekoga obcestnega drevesa blizu Poljska-

Zrkovci.

V nedeljo, dne 9. tm. se je vršil v Selovi gostilni redni letni občni zbor našega prostovoljnega gasilnega društva. Iz poročila društvenih odbornikov je bilo razvidno, da je imelo društvo v preteklem društvenem letu 27.047 Din 42 p dohodkov in 11.649 Din 65 p izdatkov, da izkazuje torej 15.397 Din prebitka in da si je nabavilo ročno brizgalnico in 18 paradnih oblek. Nastop društva pri požarih je bil v minulemu letu le dvakrat potreben. Visoko aktivno stanje društva dokazuje, da je odbor v pravih rokah in da sta zlasti na pravem mestu dolgoletni župan g. Sel kot društveni blagajnik in g. Pulko kot tajnik. Po končanem dnevnem redu se je pri slučajnostih burko pozdravljen oglašil k besedi častni član društva g. dr. Ravnik Rudolf, odvetnik iz Maribora, ki je v živahnih besedah opozarjal na visoko bilanco društva in njegov gospodarski in nacionalno-vzgojevalni pomen v občini. S posebno pohvalo je govornik kazal na splošno priznano dobro lastnost našega ljudstva v slučajih nesreče, osobito v slučajih požarov, ko odpadejo vsi predhodki in vse mržnje do ponesrečenca, ko vsi pustijo tudi najnujnejše gospodarsko delo in hitijo na mesto nesreče, da vsak po svojih močeh pomaga zabraniti ali vsaj omejiti požar. Visoko spoštovanje do gesla požarnikov: »Naj bo dan al' pa noč, brat gre bratu na pomoč«, ki pride posebno ob takih prilikah do izraza, je med našim podeželskim ljudstvom že od nekaj globoko ukoreninjeno. Zato pa je med ljudstvom največjega zaničevanja vreden požigalec in oni, ki v slučajih požara ostane brezčuten in ne da svoje moči bližnjemu v pomoč. Govornik je pozval navzoče požarnike, da naj ostanejo zvesti svojemu društvu v izvrševanju neutrudne požrtvovalnosti in človeške ljubezni do bližnjega in da pritegnejo v društvo tudi še vse one, ki sedaj stojijo ob strani, tako da bodo v slučajih, ko bo Lil raz cerkvenega stolpa plat zvona in bo zatrobil trobentaški rog po vasi, vsi Zerkovčani enih misli in v eni strumni vrsti. Kdor brani dom in imovino svojega bližnjega, bo tudi krepko, trdno in zvesto stal na braniku naše lepe domovine. Z velikim navdušenjem in ploskanjem so bile sprejete govornikove besede. Vsi navzoči so bili istega mnenja, da bi se morali tako izvežbani govorniki ob primernih prilikah pogostokrat pokazati med našim ukazelnim ljudstvom. — Občni zbor je tudi sklenil, da priredi društvo dne 6. 7. ali 13. 7. 30. tombolo v staroslavni Selovi gostilni v Zrkovcih. Sosedna društva že danes prosimo, da se na to prireditev pri določitvi svojih društvenih veselje ozirajo. Omenjamo še, da je občni zbor spretno vodil g. načelnik Farič Herman.

Drobiž od Sv. Ane v Slov. gor.

Dne 8. tm. smo ustanovili Prostovoljno gasilno društvo. Gasilska župa v Sv. Lenartu s svojimi zastopniki, z župnim načelnikom g. Srečkom Kranjcem na čelu, je sodelovala pri ustanovitvi prepotrebnega društva. Dozdej nismo imeli tu društva, ki bi bilo vsem dostopno. Zato je ljudstvo z velikim navdušenjem pristopilo in z veliko udeležbo pri ustanovitvi pokazalo, kako smatra to društvo za nujno potrebo. Zasluga za ustanovitev gre v prvi vrsti našemu staremu borcu Senekoviču in pa učiteljstvu.

V nedeljo 23. tm. pa bomo obnovili podružnico Ciril-Methodove družbe.

V nedeljo 16. tm. bomo zaključili kmetijsko-nadaljevalno šolo v navzočnosti zastopnika kmetijskega oddelka banske uprave. Čujemo, da nas poseti ob tej priliki tudi sam g. podban dr. Pirkmajer, ker bo istega dne tudi zaključek gospodinjске šole v Sv. Lenartu.

Pričeli smo se razveseljivo gibati, odkar je prenehala politična borba!

Svinjski sejem v Mariboru.

Na zadnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 200, prodanih pa 155 svinj. Cene so bile sledeče: 5—6 tednov stari prašiči 80—200 Din, 7—9 tednov 250—350, 3—4 mesece 380—450, 5—7 mesecev 480—550, 8—10 mesecev 650—950. 1 leto 1000—1300 Din, 1 kg žive teže 10—12.50, 1 kg mrtve teže 17—18 Din.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 11. marca ob 20. uri »Naš gospod župnik«, ab. B.

Sreda, 12. marca. Zaprt.

Četrtek, 13. marca ob 20. uri »Naš gospod župnik«, ab. C. Kuponi.

Petek, 14. marca. Zaprt.

Sobota, 15. marca ob 20. uri »Baletni večer Fromanovih s sodelovanjem baritonista Draga Hržiča.

Celjsko gledališče.

Sreda, 12. marca ob 20. uri »Naš gospod župnik«. Proslava 25letnice gosp. Jos. Daneša. Gostovanje Mariborčanov.

Balet zagrebške opere na marib. odru.

Prvaka baleta zagrebške opere, gospa Margarita in g. Maks Froman, ki sta gostovala že po mnogih mestih z najlepšimi uspehi, priredita tudi v mariborskem gledališču operetni večer z zelo zanimivim sporedom v soboto, 15. tm. Poleg njih sodeluje še eden najboljših jugoslovanskih baritonistov, član zagrebške opere g. Drago Hržič. Opozarjamo že danes na ta velezanimivi baletno-koncertni večer.

Zamorci pridejo!

Še 14 dni, in Maribor bo doživel koncertno senzacijo, kakršne še ni imel: najznamenitejše zamorske pevce Amerike, to je »The Utica Jubilee Singers« iz obal divjega Misisipija. Paradokso pa se sliši, ako povemo, da imajo vsi brez izjeme akademsko izobrazbo. Ti zamorci, znani tudi pod imenom »The Negro Revellers« prihajajo tokrat prvič v

Smeri in menjava morskih tokov

POMEN MORSKIH TOKOV V GOSPO DARSTVU. — NEKATERE VAŽNEJŠE SPREMEMBE ZADNJEGA ČASA. — EVROPA IN ATLANTSKI TOK.

Morski tokovi so v splošnem veliko večjega pomena kakor se splošno misli, ker odločilno uplivajo na podnebje posameznih pokrajin in tudi celih kontinentov. Razen tega so tudi sicer velikega gospodarskega pomena. L. 1926 je poginilo n. pr. na Japonskem pol milijona školjk, izstavljenih za dobivanje biserov. Bila je to ogromna škoda za japonsko industrijo biserov. Strokovnjaki so pripisali ta dogodek spremembi morskega toka ob obali. Take menjave pa se dogodijo večkrat. L. 1891. je sprememba morskega toka ob obali Južne Amerike imela naravnost katastrofalne posledice. Ob vzhodni obali tega kontinenta gre razmeroma mrzli Huboldtov tok od juga proti severu. Na jugu ravnika (ekvatorja) pa teče topli tok El Nino. Omenjena ga let pa ni imel Huboldtov tok toliko moči kakor sicer, zato je ekvatorialni tok segel bolj proti jugu, kar je prineslo pogubo ribam in pticam. Ribišstvo ob čilski obali je popolnoma prenehalo, ker ribe niso prišle s tokom do navadne širine. Na njihov mesto pa je prišla obilica tropskih rib. Letina v republiki Čile je bistveno odvisna od milijonov ptic, ki živijo na skalnih klečeh ob obali. Od mrzlega Huboldtovega toka prihajajočimi vetrovi pridejo na razmeroma vročo zemljo, zato tam ne dežuje skoraj nič, in od ptic narejeni gnoj, imenovan guano, ostane na klečeh. Na tisoče in tisoče ptic je iskalo hrane, ribje namreč, pa je niso dobile, in so žalostno poginile. Radi topliga toka je pa tudi močno deževalo in je dež odnesel približno 35.000 ton guana. Ker ni bilo ptic in je vladala velika vročina, so se razmnožili komarji in povzročili strašno malarijo.

Pa tudi v Evropi so se že dogodili slični slučaji. Leta 1902. so se izvršile v Atlantskem oceanu neke spremembe in v prihodnji pomladi so se polenovke ob Lofotskem otočju drstile in so imeli norveški ribiči tako slab lov, kakor že dolgo let ne. Polenovke so prišle zelo pozno in so bile slabe in mršave. Ribjega obla je primanjkovalo. Tulnji iz Grenlandije so plavali daleč v južne fiorde in so prišli celo do Škotske. Ob Murmanski obali na severu Evropa je vrglo morje na kopno milijarde mrtvih galebav.

Morda se pa pripravlja še neka druga

sprememba, ki bi imela za Evropo nedogledne posledice. V Gvinejskem zalivu v zapadni Afriki nastane morski tok, ki teče proti Ameriki. Tam se razdeli: en del gre ob brazilski obali proti jugu, drugi pa se okrene proti severozapadu. Večina tega drugega dela se obrne ob Antilskih otokih proti severu in nato proti severovzhodu. Ta tok imenujemo Atlantski tok in prinaša Evropi toplo vodo in tople vetrove. Manjši del pa gre mimo Antilskih otokov v Mehikanski del in od tam na severni strani spet ven, ko pa pride na prosti ocean, se zopet združi z Atlantskim tokom in pomnoži njegovo silo in toploto. Že par let pa opazajo sedaj kapitani, ki brodarijo tam okoli, da se brzina Atlantskega toka povečuje in se je doslej povečala že za celo četrtino. Kaj je vzrok te spremembe, ni znano, znane pa so posledice.

Zaradi povečane hitrosti ima sedaj tok tudi večjo gonilno moč in prihaja veliko dalje proti severu, kakor je prihajal prej. Zaradi tega se je pričelo tudi premikanje toplih zračnih plasti z Atlantskega oceana proti Grenlandiji in proti tečaju, kar je imelo sprva za posledico pritisk mrzlih polarnih zračnih plasti nad Evropo, zaradi česar je nastala, kot je ugotovil prof. Sardeu in o čemer smo že poročali, lanska neverjetno ostra zima, pozneje pa je to povzročilo splošno dviganje evropske temperature, kar je prišlo posebno do veljave v lanskem vročem poletju in v letošnji izredno mili zimi.

Odcepki tega toka, ki so šli že poprej čez najsevernejšo evropsko točko, gredo sedaj še bolj na sever in pritiskajo pred seboj proti polu tudi mejo večnega ledu. Na severnem tečaju postaja tedaj zaradi spremembe Atlantskega toka vedno bolj ugodno podnebje. Tok po svoji spremembi tedaj v dvojnem oziru koristi Evropi, najprej prinaša že sam več toplote, drugič pa zmanjšuje mrz na tečaju, ki nas v bližnji bodočnosti ne bo več mogel presenečati z ledenimi zračnimi plastmi, kakor nas je za časa lanske zime. Če se bo intenziteta Atlantskega toka še povečala, bo v Evropi v nekaj letih v splošnem veliko bolj toplo kot je bilo poprej. Pomen morskih tokov je tedaj tudi za nas neprecenljivega pomena.

Pomen premoga v človeški zgodovini

PRVE ZGODOVINSKE VESTI O PREMOGU. — PRVI PREMOGOKOPI. — UVELJAVLJENJE PREMOGA. — BODOČA KURIVA.

Kaj je dandanes premog in kakšnega ogromnega pomena je za naše vsakdanje življenje, bi bilo odveč razpravljati. Naj omenimo le, da se z njim kurijo še vedno skoraj vse lokomotive pri železnici, vse lokomobile po tovarnah, vsi parniki, da se uporablja kot kurjava po stanovanjih in kuhinjah in da se uporablja tudi v neštete druge namene. Prav tako bi bilo odveč, ako bi hoteli opozoriti na korist, ki ga ima od premoga in premogovnikov človeštvo kot delovna sila. Od njega živijo milijoni in milijoni rudarjev, njihovih družin, uradnikov, tehnikov, inženjerjev, trgovcev, delavcev, prevoznikov itd. Ko bi se vsi ti obrat naenkrat ustavili, bi že n. pr. pri nas v Sloveniji nastala ogromna kriza, ki se skoraj ne da popisati.

Dasi pa je premog star že milijone in milijone let in dasi ga je človeštvo že davno poznalo, ga je pričelo izrabljati in uporabljati prav za prav zelo pozno. Grk Theophrast govori o premogu že 300 let pred Kristom, a poznali so ga kovači in kiparji vsega starega veka. Prav tako je bil že davno znan Kitajcem, ki so sploh odkrili skoraj vse prej kot Evropejci, čeprav teh odkritij navadno niso znali praktično izrabiti. V srednjem veku pa je Evropa čisto pozabila na premog, omenja ga šele neka listina iz l. 1113., in sicer v avguštinskem samostanu Kloster rode pri Aachenu. Ko so pa l. 1795. zamostan zaprli, je prenehalo tudi delo v

tamošnjem premogovniku. Vendar je zanimivo, da so prvi rudarji v premogokopu v Evropi bili — redovniki.

Vendar pa to ni popolnoma gotovo, kajti zdi se, da je še pred tem, in sicer že v desetem stoletju, bil v obratu nek drug premogovnik, ki je ležal v okolici Zwickaua na Saškem, zanesljive listine pa ga omenjajo prvič šele krog l. 1348., zato se splošno smatra, da se je pričelo pravo izrabljanje šele tedaj. Pač pa je zgodovinsko utrjeno, da so kopali premog v Sheffieldu na Angleškem že leta 1183. v Belgiji pa prav gotovo okoli leta 1300. V Šleziji, ki je danes med producentinjami premoga na enem prvih mest, so pa pričeli kopati to »črno rudo« šele v šestnajstem stoletju, in sicer v waldenburškem okraju.

Takrat premog seveda še ni bil tako vsestransko uporabljiv, zato zdaleka ni imel tistega pomena kakor ga ima dandanes. Parni stroji, ki porabijo še vedno največ tega kuriva, takrat še niso bili znani, niso pa tudi bila znana razna sedanja moderna predelovanja v druge snovi. Kar so tedaj premoga nakopali, so ga porabili pretežno v kovaški obrti. Saj so imeli tedaj v gozdovih še tako ogromne zaloge drv in lesa, da premog kot kurivno sredstvo prav nič ni prišel v poštev. Šele okoli leta 1750, torej v sredini osemnajstega stoletja, ko so se pričeli gozdovi redčiti, so začeli rabiti premog tudi za kurivo v kuhinjah, stanovanjih

Rešimo svoj narod!

Med nami nepretrogoma pustoši kužna bolezen, jetika. Iz naših vrst si leto za letom ugrablja toliko smrtnih žrtev, poraja dan za dnem toliko gorja, da ji ni najti primere v vsej ostali obilici raznih bolezni ter drugih usodnih nesreč in nadlog.

Vsled jetike ugasne v naši ožji domovini sleherno leto čez 2.800 življenj; med temi je največ žrtev pokošenih v cvetju mladosti in dozorevajoče močatosti, v dobi, ki je polna neizrabljenih talentov, močnega hotenja, lepih nad.

Okoli 50.000 naših rojakov je trajno pojetiki ogroženih. Da, vsakdo izmed nas ima prej ali slej gotovo opraviti s to nevarno kužno nadlogo, saj se mi vsi po njej okužimo. Po prestanem prvem okuževalnem spopadu se kužne kali vedno lahko še skrivajo neke v telesu, a tudi poznejše nove okužitve so pogoste. Pride čas oslavitve, padca telesne moči in odpornosti, pa se bolezenski mikrobi tem lažje in z večjo silo razplode ter do smrti pustošijo v telesu.

Številni so činitelji, ki ljudsko zdravje izpodkopavajo in s tem pospešujejo nagele razmah tuberkuloze: slaba stanovanja, pičila, neprimerna prehrana, težko telesno in duševno delo, neredno, nezumno življenje, alkoholizem, spolna razvrvanost, iaki duševni pretresi, vsi ti in še mnogi drugi vzroki in povodi ustvarjajo ugodne pogoje za brzi razvoj jetike. Ko pa se je ta enkrat udomačila v hiši, jo je izredno težko iz nje pregnati.

Iz roda v rod, od staršev na otroke, od poedinca na bližnje sosesčine se širi in prehaja zlokobna jetična kuga ter — kjer le more — izbira in kosi smrtne žrtve.

Borimo se zoper pogubno tuberkulozo, ki ogroža ves naš narod! Pobijajmo jo sistematsko in z vso ljutostjo! Združimo vse, prav vse v težkem boju zoper njo!

Akcija zoper to najtežjo socialno bolezen bo rodila znatne uspehe le tedaj, če bodo vsi člani ljudske družbe, vsi njeni predstavniki in skupine z vneto soodelovali v tej pomembni borbi.

Pravkar je bila v Ljubljani ustanovljena Osrednja protituberkulozna liga, da združi in organizira vse v gosto, povsod razpredeno mrežo protituberkuloznih edinic, okoli nje bodo v bližnji bodočnosti vzbujene v življenje krajevne istoimenske lige.

Pozivljamo vse naše rojake, da stopijo v vrste teh izredno potrebnih lig. zvez. Predvsem apeliramo na one naše javne korporacije, ki so že po svojem svojstvu dolžne voditi brigo nad ljudskimi skupinami, ki jih zastopajo oziroma predstavljajo: Bolniška podpora društva, pokojninske fonde, zavarovalnice, razna splošna podpora društva, občine in županstva, šole, župne urade, razne strokovne organizacije, prosvetna in kulturna društva, športne in telovadne organizacije. V njihov lastni prid bo, da se prijavijo kot člani (ustanovni, podporni, redni) pri katerikoli protituberkulozni ligi ter da kolikor mogoče vneto v njej, kakor tudi na svojem ožjem področju delujejo v borbi proti pogubni jetični pošasti. Člani se sprejemajo, dokler niso krajevne protituberkulozne lige ustanovljene pri Osrednji protituberkulozni ligi, Ljubljana, Miklošičeva cesta. (Okrožni urad, pritličje levo.)

Res sistematska, vsestranska organizacija protituberkuloznega boja mora zavzeti takšen obseg, delovati s toliko vneto, da nikjer ne smemo najti malobrižnosti in mrtvila.

ter v razni obrti in industriji. Toda razvoj uporabe premoga je tudi tedaj napredoval le prav počasi. To vidimo lahko na najlepši način, ako primerjamo količino nakopanega premoga l. 1860. z ono l. 1921. Za enoto vzamemo 1000 ton, to je 1 milijon kilogramov. Leta 1860. so nakopali na vsem svetu 12.348 takih enot črnega in 4.383 enot rjavega premoga, leta 1921. pa črnega 136.210 enot in rjavega 123.011 enot. Pravi pomen je dobil in v zgodovinskem razvoju človeštva pomemben je tedaj postal premog šele po iznajdbi parnega stroja in po izsekanju pragozdov.

Pričakujemo polnega in navdušenega odziva temu klicu v vsej naši javnosti. Naj bi ne bilo nikogar, ki bi se želel izogniti temu pozivu.

Ves naš podrobni program bomo izvajali korak za korakom ter sproti obveščevali po časopisju.

Naš prvi klic ima le nalogo, da gre po vsej slovenski zemlji javljati splošno mobilizacijo za vsestranski boj proti smrtonosni in gorjapolni kužni kosi — jetiki.

Rešimo svoj narod!

Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani.

Sport

MOLNP, službeno.

V nedeljo, dne 16. marca bodo na igrišču SK Rapida sledeče tekme: Ob 10. prijateljska tekma rezerv SK Železničar — SK Rapid; ob 11.30 mednarodna tekma SK Rapid-Villacher S. V.; ob 16 prvenstvena tekma SK Železničar:SK Svoboda. Službajoči odbornik g. Frankl. Tajnik.

ISSK Maribor, hazena odsek.

Redni training vsak ponedeljek, sredo in petek ob 15. uri na igrišču v Ljudskem vrtu. V navedenih dneh se tudi sprejemajo nove članice. Načelnik.

ISSK Maribor.

Prihodnja seja upravnega odbora v sredo, dne 12. marca v Grajski kleti.

Težkoatletski meeting v Mariboru.

SK Železničar priredi dne 15. in 16. marca težkoatletski meeting za prvenstvo dravske banovine Program obsega dviganje utežev in rokoborbo. Dosedaj so se prijavili državni prvak SK Herkules, Zagreb, SK Croatia, Zagreb in SK Ilirija, Ljubljana, ter tudi težkoatletci iz Beograda in Subotice. Tekmovanja se bodo vršila v Narodnem domu in sicer v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 9. dop.

Medmestna tekma Beograd—Zagreb.

V nedeljo, dne 6. marca se vrši v Zagrebu revanšna tekma med reprezentanco Beograda in Zagreba. Reprezentanco Zagreba bodo tvorili sledeči igralci: Mihelčič, Pavičič, Bivec, Ralič, Premrl, Kunst, Podvinec, Hitrec, Šimšir, Babič in Zarkovič.

Cross-contry za prvenstvo Zagreba.

Na progi 5000 m se je vršil v nedeljo cross-contry tek za prvenstvo Zagreba in so bili rezultati naslednji: 1. Tučan (Hašk) 19:18.6; 2. Valentekovič (Hašk) 19:37; 3. Koren (Marathon) 19:52; 4. Hladnik (Hašk) 19:59; 5. Leščan (Hašk) 20.04.

Iz JNS.-a.

Klubi se opozarjajo, da bo savez jutri priobčil seznam članstva, ki ima glasovalno pravico na glavni skupščini dne 16. tm. v Zagrebu.

Jugoslovensko gledališče v Pragi

bo pričelo delovati koncem aprila. Priprave vodite že del časa Jugoslovensko kolo in Jugoslovansko-češkoslovaška Liga, ki ste poverili vodstvo akcije znanemu našemu slovenskemu igralcu, članu Narodnega divadla v Pragi, Zvonimiru Rogozu, in bivšemu članu splitskega gledališča g. inž. Vučenoviču. Oba zbirata iz praške jugoslovenske kolonije potrebni ansamble: Za enkrat se bodo vršile predstave v veliki dvorani Meščanske Besede. Sezona se bo otvorila s »Knezom Ivom od Semberije«. Češki krogli so izrazili željo, naj bi se tudi češke igre igrali v jugoslovenskem jeziku.

Naravno pa je, da so zaloge premoga v zemlji omejene in da bo prej ali slej prišel čas, ko bodo popolnoma izčrpane. Na ta čas so celo znanstveniki še nedavno gledali s strahom, danes se pa tega nihče več ne boji. Ko bo premoga zmanjkalo, kar se bo zgodilo šele v nekaj stoletjih, bodo prišla na vrsto druga sredstva. Petrolej že poznamo; za njim bo prišel škrikl, ki ga bodo stiskali, nato alkohol, solnčna toplota, plima in oseka, pred vsem pa elektrika, ki se vedno bolj in bolj uveljavlja. Skrb, da bi kuriva kdaj zmanjkala, je tedaj popolnoma neutemeljena.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

45

»Ko prideš do njega, mu porečeš samo, naj obvesti svojega prijatelja Rafaela Sanzio, da sem tu in da bom čakal do jutri. Nato se vrneš. Ali si razumel?«

»Prekrasno. Kdaj naj odidem?«

»Nemudoma.«

Spadacappa je stekel. Tri minute kasneje je Ragastens začul glasno peketanje njegovega konja, ki se je oddaljeval v največjem diru.

»Zdaj pa,« je dejal sam pri sebi, »mi preostaja nekaj ur. »Porabimo jih s pridom, to je, naberimo si novih moči.«

To rekši, se je Ragastens iztegnil po kanapeju. Še kratko minuto so mu zamigljale pred očmi nejasne slike Primavere, Lukrecije in Cezarja; kmalu nato pa je zaspal globoko spanje.

Ta premor nam omogočuje, da se vrnemo za trenutek k Cezarju, ki smo ga zapustili napol zadavljeneja in uklenjenega v ječi, kjer je bil Ragastens izvršil znano nam duhovito zamenjanje vlog.

Cezarjeva krepka narava se je ubranila mrtvoudu, ki so mu ga mladane nakopali železni vitežovi prstje. Po malem se mu je vrnila zavest; in težko bi bilo prav naslikati začudenje, ki ga je popadlo v prvem hipu, ko se je zagledal priklenjenega v ječi, ki jo je še vedno razsvetljeval konec njegove plamenice.

Toda to začudenje ni trajalo dolgo. Umaknilo se je napadu blazne besnosti. Cezar je pričel tuliti.

Besnosti je sledila groza. Kajti nihče ga ni slišal. Nihče ga ni prišel odrešiti! In lasje so se mu ježili na glavi ob misli, da ga morda pozabijo v tej jami!...

Naenkrat mu je udaril na uho šum naglih korakov. Strah, od katerega mu je bledele obličje, je izginil takoj, in v njegovih očeh je ostala le še iskra divjega srda. Molčal je in kuhal v sebi strašno maščevanje.

In ko je nenadoma napolnila ječo množica častnikov in stražnikov, za katerimi je prišel ječar, je rekel s hripavim glasom samo:

»Zlomite te okove!...«

»Oh, Svetlost! Svetlost!« so jecljali nesrečniki, tresoč se pred slepo Cezarjevo jezo in sluteči nevihti, ki se je imela razsuti nad njimi.

Preteklo je deset minut. Slišalo se je samo škripanje klešč in udarci kladva na dleto. Nazadnje je bil Cezar prost.

Njegove okrvavljene oči so se spustile naokrog po stražnikih, ki so bili pritekli. Strašno molčanje je ležalo nad to četo mož, tresočih se v ledeni grozi.

»Kateri stražnik je imel službo v četrtem krogu,« je vprašal Cezar.

»Jaz, Svetlost!« se je oglasil orjak s kuštravo brado in velikanskimi pestmi ter stopil naprej, glavo sklonjeno in bled kakor smrt.

»Ali nisi slišal mojega kričanja?«

»Ne, Svetlost!...«

»Ah, ničesar nisi slišal! Spal si, kajne... Čakaj, jaz ti dam spati do sodnega dne!«

Pograbil je orjaka za roko in ga pahnil pred seboj, dočim so se gledalci tega prizora s tresočimi nogami stiskali k zidu. Velikan se je dajal suvati kakor otrok. Cezar ga je ritenski porinil v hodnik na desni... pred tisto okroglo črno luknjo... pred jamo z golaznijo... pred šesti krog Borgijevega pekla!...

»Skoči!« je rekel Cezar mrzlo.

Orjak je padel na kolena in dvignil sklenjene roke.

»Milost, Svetlost!«

»Skoči, pes!«

»Milost zaradi moje žene in mojih otrok!... Milost!...«

To so bile njegove zadnje besede. Z naglim sunkom noge ga je Cezar pahnil v globino. Nesrečnik se je par hipov poskušal obdržati za kameniti rob. Toda kamen je bil gladek in ostro obrezan: padel je in strašno zatulil od groze. Začul se je gluhi pljusk vode, in trenutek nato je že prihajalo iz vodnjaka čudno renčanje in blazno tulenje: bil je ječar, ki je pričeval v črni temi svojo ostudno borbo z gladnimi podganami...

Cezar se je obrnil.

»Kdo je bil tam gori poveljnik straže?«

»Jaz, Svetlost,« je odgovoril eden izmed častnikov ter stopil naprej.

Z naglo kretinjo je Cezar iztrgal nekemu stražniku poleg sebe bodalo ter ga zasadil možu pod vrat. Častnik je padel brez krika, mrtev na mestu, ter izbruhnil cel val krvi.

Nato se je Cezar ozrl po ostalih častnikih, stražnikih in ječarjih. Pod naporom tega popada besne jeze je šel rahel trepet po vsem njegovem telesu. Bela pena mu je stopala na levi in na desni izza stisnjenih ustnic.

Pred njim je stalo triindvajset mož; preštel jih je: hrabri častniki, ki so bili pač že stokrat tvegali svoje življenje, herkulski ječarji, ki bi ga bil njih vsakteri pobil z enim samim udarcem pesti; niti eden pa se ni ganil. Čakali so, blede kakor mrličji.

»Vi pa...« je nenadoma izpregovoril Cezar.

Iskal je. Sledilo je nekaj strašnih, mrtvaških minut čakanja, dočim se je slišalo samo blazno renčanje, ki je prihajalo iz jame, kjer se je boril nesrečnej z golaznijo.

»Vi pa,« je povzel okrutnej, ko mu je nenadoma prišla misel, »vstopite tu!...«

Pokazal je celico, kjer sta bila priklenjena po vrsti Ragastens in on. Možje so vstopili, brez besede, brez ene same proseče geste, ki jim ne bi bila pomogla. Cezar je zaprl železna vrata. Šele takrat je zavzdihnil s hripavim, globokim vzdihljajem olajšanja.

»Naj pocrkajo!« je zamrmral. »Naj pocrkajo vsi od lakote in žeje!«

Petnajst let pozneje so nekega dne našli v tej celici triindvajset okostij, na kupu, v ostudnih, čudno fantastičnih legah: človek bi bil dejal, da so to okostja črede divjih zveri, ki so poginile, hoteče požreti druga drugo...

Cezar je zavil v hodnik na levo, po isti poti kakor Ragastens. Ob znožju stopnic se je dvignila pred njim človeška senca.

»Pa ti?« je zarenčal. »Kdo si?«

Glasi smeh mu je odgovoril. Senca je razgr-

nila svoj plašč, da jo je obsijala luč pokrite svetilke ki jo je nosila s seboj.

»Lukrecija!« je vzkliknil Cezar.

»Jaz sama! Prišla sem almirat moštvo, da te rešim...«

»Ti?... kako si vedela?...«

»Pojdi z mano, da ti povem... Ragastens sam je bil tako nesramen, da mi je povedal vse... Lopov me je nato hotel zabosti... Toda pojdiva, razložim ti vse podrobno...«

In že nekaj minut kasneje je Cezar izdajal povelje za poveljem ter pošiljal štafeto za štafeto, vseh tristo rimskih zvonikov je zvonilo plat zvona, in vsi razglašalci v Rimu so tekali po ulicah, ustavljali se vsakih petdeset korakov ter kričali ljudstvu obljuje, ki so dajale marsikateri glavi opravka:

»Vsakomur, plemenitašu, preprostemu meščanu ali vojaku, duhovniku ali lajku, Rimljanu ali tujcu, se obljublja in svečano prisega od našega svetega Očeta papeža Aleksandra Šestega:

»Odpuščenje in popolno pomiloščenje za vse njegove prestopke in zločine, kakršnekoli, odpuščenje za vse njegove prejšnje in sedanje grehe, ter popolni odpustek za vse življenje, ako se polasti strašnega in divjega Ragastensa;

»Vrhutega sto cekinov v zlatu, ako prinese uradnikom papeškega pravosodja glavo razbojnika Ragastensa, preganjanega zaradi zarotništva, veleizdaje, odpadništva, doprinešenega in poizkušene umora;

»Vrhutega še tritisoč cekinov v zlatu, ako spravi imenovanega razbojnika Ragastensa živega v roke uradnikov papeškega pravosodja.«

XXVIII

Nosilnica.

Od Ragastensa smo se ločili v trenutku, ko je mirno zaspal v krasni brezskrbnosti svoje mladosti, polni tistega zaupanja vase, ki mu je dajalo njegovo moč.

Solnce se je nagibalo k obzorju, ko ga je predramil šum korakov, bližajočih se po stopnicah. Takoj je bil na nogah in je skočil odpirat vrata. Vstopil je Spadacappa v spremstvu Rafaela Sanzio, ki mu je sledil Machiavelli.

»Vi!« je veselo vzkliknil vitez in pomolel mlademu slikarju obedve roki nasproti.

»Dragi prijatelj!« je povzel Rafael. »Kaj se godi z vami?... Slišal sem bil, da so vas zaprli... Nato sem izvedel, da vas hočejo umoriti... In naposled, davi... vse mesto na nogah... po vseh cerkvah zvoné plat zvona... in razglašalci oznanjajo nagrado, ki je razpisana na vašo glavo...«

»Vse pride po vrsti,« je dejal Ragastens, dokaj presenečen, ko je videl, da je izginila Rosita. »Bodite najprej tako ljubeznivi, in predstavite me gospodu...«

Moj prijatelj Machiavelli, velik mislec, gospod vitez... Povem vam, pa bo enkrat še presenečal vesoljni svet.«

»Dotlej pa,« je dejal Machiavelli, nudeč Ragastensu roko, »preseneča gospod vitez vse Večno mesto. Ah, vitez, v Rimu govore samo še o vas... posebno odkar so Borgijci cenili vašo glavo tritisoč cekinov... Vraga, gospod, vam se je res treba pokloniti!«

Natakarskega vajenca

sprejme takoj restavracija Union (Götz), Maribor. 757

Vsled preselitve

sedlarske in torbarske delavnice se prodaja vse blago na Slomškovem trgu št. 6, kakor komati, različne konjske opreme, dokolenice, kovčki za potovanje, ročne torbice, nahrbtniki itd. 10-30% cenejše. Ugodna prilika za nakup. Ravnotam se prodaja tudi manjša blagajna 77x50x30. 743

Čedno sobo

oddam boljsemu gospodu. Kamniška cesta 24. 752

Vse vrste pletenin

po meri. Popravila, spadajoča k tej stroki, izvršuje najbolje, hitro in ceno-mehanična pletarna Javornik, Vojašniška ul. 2. 364

Sposobna, pridna,

poštena prodajalka želi mesto proti primerni mesečni plači. Gre tudi kot pomočnica. Naslov pove uprava »Večernika«. 754

Trgovski pomočnik,

20 let star, v večjem mestu na deželi, s 3 letno prakso išče službe s 15. majem kjerkoli. Cenjene ponudbe na upr. »Večernika« z navedbo plače pod šifro: »Vsestransko zmožen«. 751

Pridnega zanesljivega treznega šoferja, kateri poleg šofiranja opravlja vse druge posle, sprejme v trajno službo mariborska tvrška. Pismene ponudbe z navedbo prejšnjih služb na poštini predal 31, Maribor. 755

Zidni štedilnik

prodam. Ciril-Metodova ulica 2, Studenci. 753

Spušcene pentlje

pri svilenih nogavicali pobramo takoj in ceneno. Rupnik, Slovenska ulica št. 20. 728

Sprejem dva gospoda

na hrano in stanovanje. Studenci, Slomškova ulica 9. 756

Pletenine

vseh vrst izdeluje po nizkih cenah strojno pletenje

Šegula

Tomšičev drev. 231

Gospodjel Dame!

Krojaški a teiler

713

MODA "ELEGANCE" MODA

Solidno delo

Konkurenčne cene

VEK. TERZER

Maribor — Aleksandrova cesta šte. 48

Velika moda je prispela

za pomlad v veliki izbiri. — TWEED za plašče, kostume in obleke — Crepella v najmodernejših barvah, volneni georgette, crepp mongol, svileni georgette, bemberg-svila, crepp de Chine i. t. d. — Velika izbira moškega blaga za površnike in obleke

Dolček i Marini, manufakturna trgovina -- Maribor -- Gosposka ulica 27